

Hårderups posten

Nr. 18 — November 1988
10 kr.

Foto: Sprisse

Hårderups Boställe. Här bodde på 1860-talet författarinnan Victoria Benedictsson. Åren i Hårderup blev livsavgörande för Victoria, vilket framgår av Ewa Anderssons artikel på nästa sida.

Victorias framtidsdrömmar krossades i Härderup

Under 1988 har i TV och alldeles speciellt i Hörby uppmärksamats en av våra största svenska författarinnor känd under författarpseudonymen Ernst Ahlgren, alias Victoria Benedictsson.

Vad som inte framgått är, att hon under flera år innan sitt giftermål med postmästaren i Hörby var bosatt på Härderups Boställe.

Victoria Bruzelius föddes den 6 mars 1850 på en ensligt belägen lantgård på Söderslätt. Hennes far hette Thure Bruzelius och stammade från en gammal prästsläkt. Modern hette Helena Sophia och var född Finérus. Föräldrarna var 49 respektive 43 år när hon föddes och förhållandet mellan dem var inte speciellt bra. Den lilla ensam flickan slets under uppväxten mellan faderns pojkkattiga uppfostran och moderns mer ordinära. Skolundervisning fick Victoria av sin mor.

Hur kom det sig då, att hon hamnade i Frenninge socken?

Jo, fadern blev av ekonomiska skäl tvungen att lämna gården och så fick man till slut flytta till en äldre syster till Victoria, som var gift och bosatt på Härderups Boställe.

Att det kom att bli en viktig tid i livet som Victoria tillbringade här, tror jag framgår av det faktum, att svågern Christian Ekström var god vän med Christian Benedictsson, postmästaren i Hörby och tillika hennes blivande make.

När familjen flyttade till Härderup var Victoria 15 år. Vilka framtidsutsikter fanns det för denna tonåring?

Redan tidigt hade hon visat konstnärlig talang och ville gärna bli målarinna. För att tjäna ihop till sin konstnärsutbildning tog hon anställning hos patron Trädgårdh i Alestad som guvernant och hushållerska.

Fadern, som inte tyckte om att hon börjat arbeta, gick till slut med på att hon skulle få börja studera konst i Stockholm, bara hon slutade sin plats.

Nu återstod bara ett flyttningsbetyg från prästen i Frenninge och sen stod alla dörrar öppna.

Prosten Gustaf Dahlberg (1798-1875) var en sträng schartauan, kort och snäsigt mot besökare och trots att han under sina senare år knappast kunde komma upp i predikstolen var han övertygad om att ingen annan kunde sköta ämbetet. Stundtals betraktades han närmast som sinnesslö. Denne mycket konservative sjuke man, som censurerade ansedd kristen litteratur med sax, kom att avgöra hela Victorias framtid.

Prosten vägrade naturligtvis att skriva ut något flyttningsbetyg och övertygade Victorias far om det oriktiga i att skicka iväg dottern. Därmed slogs dörren, som för en stund tyckts stå på glänt, igen med ett brak.

Enda chansen att komma hemifrån var nu giftermål.

Svågerns vän, den mycket äldre änkemannen Christian Benedictsson behövde en ny mor till sina fem barn och när Victoria plötsligt ställde sig positiv till alliansen, rustades det till bröllop i Härderup.

Den 22 september 1871 ägde vigseln rum och bröllopet hölls av systemen Margarete och hennes man. Förra eleven Anna Erica Trädgårdh var brudtärna och festen varade, som brukligt var, i två dygn.

Så var Victorias tid i Härderup över. Hon drog vidare norrut mot Hörby.

Så småningom blev hon mor och senare debuterade hon som författare under pseudonymen Ernst Ahlgren.

Hennes tankar och upplevelser under de 17 år hon hade kvar att leva finns beskrivna av henne själv i dagböcker utgivna under titeln Stora boken I-III.

Att tiden i Härderup blev viktig för Victoria Benedictsson är odiskutabelt. Hade det inte varit för den gamle auktoritäre prosten, skulle man inte "firat" det tragiska självmordet, som ändade hennes liv i Köpenhamn 1888.

Ewa Andersson
Starrarp

VÅR

Jag bor i vårens ljusa land
bland nyutslagna gröna blad
känner myllans doft uti min hand
solvarm, silad mellan fingrars rad.

Nu doftar själva jorden vår
varje frusen kam av solen böjd
där jag med krattan går
och jämnar till var liten höjd.

Snart brister alla tunna skal
som myllats ned i moder jord
för än om natten den är sval
står frukter snart på varje bord.

Det lyser en sol från himmel blå
att värma och lena i fruset hjärta
lusten kommer åter att ut och gå
långt bort från olusts smärta.

En koltrasthona full av ägg
bär liv inunder svarta kappan
hon sprätter invid husets vägg
och nyper solvarm larv på trappan.

För henne finns ej rast och ro
ej heller några fasta tider
när hon samlar strå till bo
mot ruvning snart det lider.

Knut Thulin
April 88

Sy föreningsauktion

Onsdagen den 30 november kl. 19.00 anordnar Starrarps kyrkliga syförening sin sedvanliga auktion i Församlingshemmet i Frenninge. Karl-Åke Lähnn medverkar genom att visa en diabildserie med ljudband, som heter "Vollsjö på den tiden". Bilderna är från 1962 och visar bl.a. examen i Starrarps skola, Frenninge kyrka med dåvarande kyrkoherden Nils Bergkvist, Söndagsskolans utfärd, kommunalfullmäktigemöte i Vollsjö m.m.

Observera den nya veckodagen för syföreningsauktionen.

Claes-Görans avskedshälsning

Hörby 88.10.14.

Först och främst, tack skall Ni ha alla som bodde och verkade utmed linjen Frenninge-Starrarp. Listan blir lång om jag skall nämna alla vid namn som gjorde min tid i Vollsjö till 17 fina år av arbete och glädje.

Några måste jag bara få nämna: Wille, Lasse och Ingvar på Vollsjö Bil. Tänk alla gånger "fabrikörn" lagt ner verktygen, hoppat i den gamle Duetten och hämtat oss postare ute på vägarna med trasiga bilar. Det är service det!

Stig Paulsson, fotbollssnack och lax till julen. Heja Mjällby!

Agnes och Birger för alla trevliga mat- och pratstunder.

Rosa i Farhult, postturens matmora. Det är något för min efterträdare att snabbt bli vän med Rosa, så att han får smaka av alla julens läckerheter, som jag varit förste testare av. Tack Rosa. Blommorna kan jag få en annan gång.

Från Farhult till Puus kör man bäst via Egons väg. Nu är inte denna väg alltid plogad på vintern. Dock var det VM-ishockey på TV-n en snöig eftermiddag. Vad gör man? Jo, chansar. Pang på! 30 meter sen satt den där, postbilen, som normalt avverkar Egons väg på 1 minut tog denna dag 45 minuter. Hur det gick med ishockeyn kommer jag inte ihåg.

Dr. Lundberg, jag saknar redan Dina kluriga utläggningar och uppvisningar på gården i fotbollens ädla konst.

Erik och Edith för all förplägnad och diskussioner vid köksbordet. Hultet vid Midsommar. En högtid. Skål för bylaget.

Bjälkhultarna; ta väl vara på Claes och Helena på samma fina sätt som vi blev bemötta.

Rosa och Allan, för ägg, potatis, bär och passning av ätteläggen.

Ewa på Grönalund, fortsatt kampen mot Sjöbos intellektuella.

Bertil Persson frågade inför detta lilla tack till Er alla, vilket som var höjdaren. Otivelaktigt Otto Nilssons 80-årsdag. Jag var förste man, som kom dit sedan prosten ramlat av stolen. Dessa åldrade gentlemän, Otto, Challe och Anton Jönsson var nog glada av många skålar för jubilarer, men prästerskapet har ju alltid vetat vad verklig lycka är, så vad gör man väl inte för de sina. Efter att ha lämnat den glada trion gick turen som vanligt upp till Bjälkhult och sedan ner för backen igen. Då satt Anton Jönsson ensam i trädgården och

begrundade sitt öde, ytterligare en man omkull. Med bruten arm fick Anton ledsagas till Ystads lasarett för gipsning. Det är livat på landet!

Till sist en hälsning till alla de små barnen på postturen. Ta väl hand om Anders, den nya postagubben. Ingen grus och godispapper i de gula brevlådorna. Lova! Men en signalbricka då och då. Jag lovar att inte sladdra.

Hälsningar till Er alla

Claes

MÅLARURS I STARRARPS SKOLA

I Starrarps skola är det på måndagskvällarna liv och rörelse, men också koncentration och helskärpta blickar. Då träffas nämligen deltagarna i Vuxenskolans målarcirkel.

- Vi började 1979 och de tre senaste vintrarna har vi hållit till här i Starrarp, berättar Ingeborg Gustavsson.

I sin ungdom var Ingeborg väldigt intresserad av att rita och måla och detta intresse tog hon upp igen när barnen var uppväxta och hon fick lite bättre tid.

Flertalet av cirkeldeltagarna målar med oljefärg och naturen tycks vara en outtömlig källa till inspiration för konstnärliga sinnen.

Lars Resberg har hittat ett motiv på en resa till Frankrike. Ett tak av handgjord tegel ger på fotografiet ett livfullt intryck med alla sina färgnyanser. Detta vill nu Lars få fram på sin målning.

Cirkelledaren Tommy Svensson går omkring och undervisar, ger kritik och goda råd.

Fr.o.m. i höst kommer Lennart Björk att vara cirkelledare, så även i fortsättningen kommer flitens lampa att lysa i den gamla storskolesalen i Starrarp på måndagskvällarna.

Bertil

Ingeborg i målartagen

Fr.v. Birgit Persson
Maila Persson
Sonja Mårtensson
Tommy Svensson
Lars Resberg
Ove Sjören
Ingeborg Gustavsson.

DAGBOK FRÅN SKOMAGARTORPET

Av Gert Hallkvist
Frenninge/Malmö

Vi skriver slutet av mars månad och det är städ-dax på sommartorpet, efter det att huset legat i ide under vintermånaderna. När man första gången kommer upp på våren, så upptäcker man att det är varmare utomhus och framförallt bättre luft. Men efter att ha torkat golv, dammsugit, dammat och luftat överallt, så att det doftar rent i hela huset, så sätter vi oss i köket för en kopp kaffe. Och det kan jag lova, att det är trötta, men lyckliga sommartorpare, som återvänder till Malmö. Lyckliga för att nu har torparsåsongen börjat och vi kan över helger och veckosluten återvända till vårt smultronställe i Fränninge och därifrån följa naturens olika växlingar. April månad börjar med en långhelg, Påsk. Långfredagen är en dag, som går i vilans tecken. De övriga påskdagarna går åt att fortsätta där vi slutade sist samt att snygga till utomhus. Men det är klart att några ägg slinker väl också ner. Det är påsk, så det hör till. Dessutom tar ju luften på en "stabo", så det blir en och annan tupplur och det passar ju också bra till påsk. Men på annandagen är det dags att åka tillbaka till stan och börja jobba igen. Men nästa veckoslut åker vi hit upp igen, för att fortsätta göra snyggt utomhus, men det blåser, så man får hålla sig i trädstammarna för att inte blåsa bort och på natten var det rejält kallt. Vi väntar och längtar efter våren. En sommartorpare har det minsann inte så lätt alltid. Veckoslutet den 16 och 17 april blev verkligt arbetsamt. Vi räfsade löv och räfsade löv och räfsade löv igen, men fint blev det och att få jobba utomhus är skönt. Helgen därpå gav oss en chock. När vi vaknade och tittade ut på lördagsmorgonen, så var marken täckt med ett fint tunnt lager av snö, men när solen kom upp och lyst på den blev det som ett julkort för en kort stund. Sedan försvann snön, men solen blev kvar. En skön dag. Nästa lördag var den 30 april och valborgsmässoafton. Den dag då man känner att det är vår och känner en föräning av den sommar som är på väg. Det blev sill och potatis utomhus för första gången i år. I mitten på maj månad blir det långledigt med Kristi Himmelsfärdsdag och därefter en veckas vårsemester. En period med fint väder. Kvigorna har blivit utsläppta i "vår" enefälad och dom är lika glada som jag. Dessutom fanns där två hästar, som hälsade på oss med jämna mellanrum. Vi hörde göken gala för första gången i år och en hackspett gästade vårt fågelbord och blev där konkurrent med nötväckeppet, som byggt i vår fågelholk i eken. Koltrasten har byggt i vår taknock och hon tar ibland fel väg ut och hamnar då på loftet och måste ha hjälp för att hitta ut. Så artar sig allt bra inför sommaren 1988. Under veckan kom också lite regn och jag tror mig förstå att det behövdes, så även lantbrukarna blev nöjda. Och visst har Klöverskulleskogen fått en vacker skir grön nyans. Som stressad Malmöbo är det en lisa för själ och kropp att vara här i den vackra Färsbygden. Omväxlande väder till denna ledighet med besök av barn och barnbarn till födelsedag och Mors dag, Juni, en månad, som på något vis inviger sommaren. Allt blir grönare för varje besök häruppe vid torpet. Man längtar fram till semestern, då man slipper åka till stan på söndagskvällen. Och när man kommer hem önskar man att det snart skulle vara fredag igen. Man längtar att tiden skall gå. Är det konstigt att man blir gammal alldeles för fort. Nåja, nu blir man ju inte gammal, bara äldre. Så står den mest svenska helgen för dörren, nämligen Midsommarafton. Det planeras med att sitta ute och äta sill och nypotatis, jordgubbar

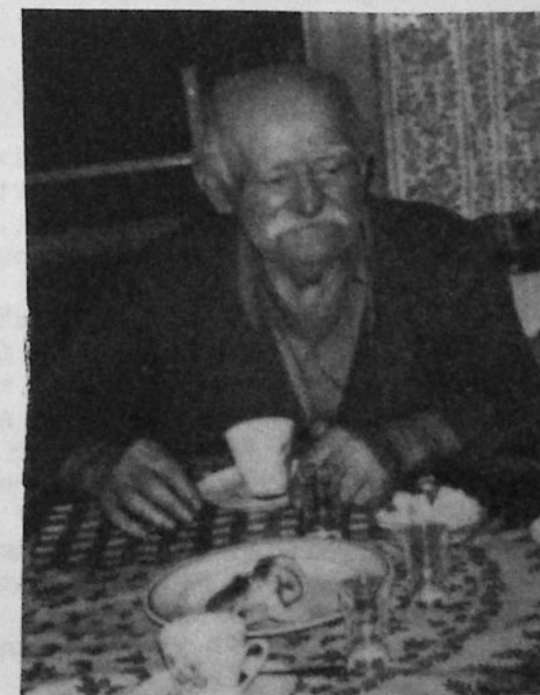
och grädde. Det planeras för dans i Hultet med medhavd kaffekorg. Allt ska firas utomhus och då helst i en ljummen sommarkväll. Det blir inte alltid så, men midsommarafton är ändå alltid för mig en stor högtid och tankarna vandrar ofta tillbaka till min ungdom, då man cyklade runt i stan till de olika koloniområdena, som då fanns; Ärtholmen, Södra Sommarstaden, Rallargraven för att kunna bjuda upp en flicka till dans på en lövad dansbana. Minnena tränger sig på. Jag tittar ner åt Härderupshult, där jag ser en svensk vimpel vaja på sin flaggstång. Det är fint och vackert och man känner att det är sommar. Juli, semester månaden, den efterlängtade. Och i år var den, tycker jag, bättre än i fjor. Visst fick vi regn, men det behöver ju inte alltid vara av ondo bara för att det är semester. Att inte få vara på sommartorpet denna tid är för mig otänkbart. Tänk bara att få sitta ute en varm och skön förmiddag och dricka sitt kaffe, att höra en traktor på vägen, man tittar upp och ser Lars Olsson från Ryssgård på väg till sina djur med vatten. En vänlig hälsning från traktorhytten, får oss att känna att vi på något sätt hör hemma här. Hej Lasse!! och tack för Dina vinkningar till oss på Skomagartorpet. Men allt har en ände, så även semestern och visst är jag, stora karlen, ledsen när kosan ställs mot Malmö sista söndagskvällen i semester månaden juli. Så skriver vi då augusti månad. Visst börjar det bli mörkare snabbare om kvällarna, visst börjar trädens blad gulna lite. Visst ska vi försöka tända lyktor och äta kräftor, dock sådana av utländsk härkomst, men visst lider vår svenska sommar mot sitt slut, även om vi krampaktigt försöker hålla den kvar. September är liksom en månad, som bara far förbi utan alltför mycket väsen, åtminstone för en sommartorpare. Och som ett huj är vi inne i oktober, den sista höstmånaden på något vis, innan vi börjar vänta på vinterns ankomst. Det börjar lida mot sitt slut på det här torparåret. Det 28:de. Det känns ledsamt och långt till mars 1989. Men en tanke finns i mitt huvud, tanken att få fira julen här på Skomagartorpet. Kanske, vi får se. Ibland tycker jag, att alla vi sommartorpare, som tar hand om gamla hus och håller dem vid liv, gör en kulturgärning och hjälper, i en liten ringa mån, till att hålla landsbygden levande och det är den värd och det behövs, för vad vore vårt land utan vår landsbygd.

Härderupsposten vill gratulera Anders Nilsson, som i våras fyllde 100 år.

Inför födelsedagen blev han intervjuad av tidningar och t.o.m. av Sydnytt, som var hemma hos Anders dagen före födelsedagen. På frågan hur det kändes att bli 100 år, svarade Anders med ett leende:

- Ja, bler de ente varre än ida' så går ad väl an!

Bertil

VINTRARNA PÅ 40-TALET

Av Sture Åkerblom
Frenninge Västervång

1940, 1941 och 1942 var mycket stränga vintrar med mycket snö och kyla. Vintern 1940 börja redan till julen 1939 och det var långa perioder som ingen mjölkskjuts kom, utan vi fick själva köra till mejeriet.

Jag kommer särskilt ihåg en januaridag. Det var en intensiv snöstorm och jag och far körde skumparpsmjölken. På många sträckor fick man köra på åkrarna. Där man måste följa vägen var det snö till buken på hästen.

När vi nådde ner till skogen vid Frenningeberg stötte vi på militären. Det var ju krig i världen och vinterkriget i Finland rasa. Sverige hade förstärkt försvarsberedskap och många var inkallade. Här i Frenningebergsskog hade en del av A3 gått i bivack. Jag vet inte om det var mer än ett batteri. Artilleriet var hästanspant på den tiden och hästarna som hade stått under bar himmel under natten höll på att förfrysas. Det var nog en 17-18 grader kallt och full storm. Därför höll man hästarna i rörelse ute på vägen. När vi passera var där en officer, som såg att jag höll på att förfrysas på kinderna. Vi kom snart till mejeriet och jag kom in i pannerummet hos Ekblad och blev upptinad ganska snart.

När vi kom tillbaka med skummjölken bjöd Johan Persson in. Då kändes det åter skönt att komma ivärmen och Hulda hade kokt vitkålsoppa och det både smakade och värmdes medan Johan berättade historier. Han var nästan skådespelare.

På 40-talet fanns inte den maskinpark för snöröjning, som vi har idag. Det var skyffel, som var det mest tillgängliga redskapet.

I Hårderupsområdet var Ola Sörensson snöfogde och detta skötte han med den äran. Han var mån om att hålla vägen klar och det tyckte vi var bra, för det var den enda arbetsförtjänsten vi hade på vintrarna. Vi hade 1 krona i timmen och gladdes var gång snön yrde igen vägarna. När det då var tid för snöskottning gick Sörensson längs åt vägen och ropade med sin starka stämma: SAMLING FÖR SNÖSKOTTNING!!

Då kom bl.a. Gottfrid och Ragnar Jönsson, Lindstrand och Karl Johansson, Karl Nilsson och Algot Mårtensson och så var vi några tonåringar. När vi kom vid "Måsaahused" bodde Per Henrik där och vi visste, att han hade det inte för fett, så vi ropade genom fönstret:

- Per, kom och skotta snö. Vi har 1 krona i timmen!

Per svarade:

- Jag ger väl däkelen i era socialistpengar!

Varefter han återgick till sofflocket.

Snöfogden hade 25 öre mer i timmen än övriga. Sörensson, till skillnad från snöfogden i näraliggande område, hade ingen skyffel utan var klädd i stökäpp. Någon vågade påpeka detta för Sörensson, som då genast hade svaret:

- Ni begriper väl för tusans alla djävlar, att jag har så stor "går", så det skulle vara skam om jag tog förtjänsten ifrån er!

Lindstrand hade världen minsta skyffel, om man bortser från leksaker. Han påstod, att det gjorde ingenting om det inte gick så fort, bara man rörde lite på sig.

Sörensson märkte av sträckor med sin stökäpp och så gick vi två i par, helst en höger och en vänsterhänt.

En dag långt fram i april 1942, solen värmdes och vi skottade vid Karl Svenssons hus norr om mossen, då blev Algot Mårtensson varm, så han lade av sig skinntrojan där. Algot var för övrigt den mest händigaste och flitigaste att hantera en skyffel och jag beundrade honom mycket, så det var inte underligt att han blev svettig.

Senare på eftermiddagen när vi nått längre norrupp blev det kallare och Algot gick för att hämta sin skinntroja. När han kom tillbaka märkte han, att plånboken, som legat i fickan, var borta. Det blev ett väldigt "storkating" om vem som kunde ha tagit plånboken, som

innehöll flera hundra kronor. Ansenliga summor på den tiden. Lindstrand förstod genast, att det måste vara någon av ungdomarna. Då hävde Sörensson upp sin stämma:

- Här är det jag och ingen annan, som håller rättgång och det är jag som fäller domslutet. Ingen får lämna platsen förrän jag har visiterat alla!

Det blev helt tyst. Stämningen var tryckt, då en förnuftig själ, jag minns inte vem, menade om Algot gick ner och såg efter där skinntrojan legat, så kanske plånboken hade trillat av där. Algot gick ner igen och kom tillbaka glad i hågen med sin plånbok. Då var det Sörenssons tur att fälla domslutet och han dömde Algot att böta en halv liter brännvin för att han kunde vara så vårdslös med plånboken.

- Och så bjuder jag en halv liter för jag blev så glad, att allt var i sin ordning, sa Sörensson

Därefter gick Sörensson upp till Nils Mårtensson, som alltid var tillmötesgående och lånade en liter brännvin och Nils Mårtensson kokte kaffe och så blev det fest och alla var glada.

När våren kom gick Sörensson och betalade snöskottningspengarna. När han kom hem och skulle betala mej var far inte hemma, men som vanligt var bjöd mor Sörensson på en snaps.

När han druckit ur sa mor:

- Var så god, ta en sockerbit till.

- En till! Ja tack, sa Sörensson.

Och mor fick ta fram flaskan igen.

Snöskottning på 40-talet någonstans på vägen mellan Hårderpsboställe och Skumparp.

JULGRAN I STARRARP!

I år var det byastämman och majgille hos Ingela och Ingvar Bertilsson. Till ålderman i Starrarps byalag för 1989 valdes Åke Persson. Byalaget enades om att sätta upp en julgran på Åsnelyckan. Julgranen kommer att resas den 27 november, d.v.s. Första advent, kl. 13.30 och då är det meningen att det också ska bli DANS KRING GRANEN. Alla, både stora och små, är välkomna dit. Ta med kaffekorg eller glögg. Om vädret blir dåligt, så ställer Ingeborg och Lennart storskolesalen till förfogande för sammankomsten.

TRÄFFPUNKT HULTET

På midsommaraftons eftermiddag samlas, som bekant, små och stora barn i Härderupshult för att klä midsommarstången och dansa och sjunga till tonerna av Nils-Oves dragspel,

Foton: Ewa Sörensson.

men Hultet har även i övrigt blivit en träffpunkt under hela sommarhalvåret. Varje måndag har många av de minsta barnen intagit Hultet med lek och stoj i den härliga terrängen i bokskogen. Träffarna har också uppskattats av föräldrarna, som på detta sätt haft möjlighet att träffas regelbundet och utbyta bekymmer och glädjeämnen i rollen som mamma eller pappa.

Till våren återupptas träffarna.

MINSKAD CENTRALISERING TACK !

I TUSENTALS ÅR HAR MÄNSKOR HÄR BOTT
OCH KNEGAT PÅ TEGAR DÄR GRÖDAN SEN GROTT
MEN CENTRALISERING ÄR NU TIDENS MELODI
OCH POLITIKERS LÖFTEN INGEN GARANTI
MEN ÄNDÅ VI ÖNSKAR I VÅR LILLA BY
ATT MÄNSKOR OCH JOBB EJ TVINGAS FLY.

Sven Ohlsson

Denna lilla vers
utgjorde Frenninge
Byalags uttalande,
som sändes med Bud-
kavlen Landsbygd 90
till Stockholm i
somras.

SANT och SAGA

Av Gunnar Persson
Dala

Om ockulta fenomen.

Det finns än idag personer som lever och som varit med om oförklarliga saker och ting. Det märkvärdiga är, att det hänt i vårt sekel, då det var ungt. De kan med fullt allvar berätta vad de varit med om. Det har alltid talats om oärliga lantmätare, som varit ansatta av ockulta makter. Nog var lantmätarna arga herrar. En del av dem bodde ute på landsbygden. I Östraby hade Jonas Ahfeldt sitt viste. Han var svärfader till Wethjedynastins fader.

Min sagesman var i 17-års åldern. Han var då Långarödsbo och hade drängtjänst i Lilla Långaröd. Ofta under mörka höstkvällar gick han till andra drängar för att fördriva tiden i någon drängkammare med att spela kort.

En kväll då det var fullmåne, han följde alltid en stig över en fäladsmark, han hade just kommit till nabons ägor. Då kom det en reslig karl i rask takt gående längs ägoskålet.

- Jag stannade och glodde på honom, men jag kunde inte känna igen vem det kunde vara. Rätt som det var försvann han liksom i en dimfigur och var borta. Jag tittade efter honom längs ägoskålet, men han var försvunnen, berättade min sagesman.

På morgonen efter vid frukostbordet talade han om vad han hade sett. Då sa husbonden:

- Jaså, du har sett gubbfanen. Han visar sig inte utan det är fullmåne. Det är den där lantmätaren, som tog emot mutor här i byn av en storbonde, så han fick den jord han ville ha. Nu får han springa efter döden och mäta om markskålet.

Min sagesman fortsätter:

- En natt var jag gående på hemväg till Långaröd och jag var kommen till Lille Vång i Ingemanstorp. Plötsligt hörde jag något rassla bakom mig. Det var ett stort hjul! Jag blev skraj och ökade takten. Då ökade hjulet också sin fart. Till sist halvsprang jag, men rätt som det var rullade hjulet in på Ingemanstorpavång och försvann ur min åsyn.

Vidare berättar min sagesman:

- På den tiden jag tjäna i Lilla Långaröd var jag en septemberdag ute för att jaga hare. Vi var två stycken, som gick ett halvt bösseskott från varandra. Plötsligt såg jag en hare komma skuttande, han syntes inte vara rädd, han liksom letade efter något. Han kom från en fälad där några kor betade som tillhörde gården där jag tjänade. Jag siktade på haren. Den föll till marken. När jag kom fram visade det sig, att det var en tom pälsaarm, gjord av hundskinn. Bonden hade talat om att det fanns en gubbe i byn, som aldrig köpte mjölk. Han brukade sända ut sin mjölkahare strax innan mjölkdays.

Det var en person, som vid denna tid hade kommit till gubben. Han stod då i sitt sters. I taket hängde en ullen tråd, i den hängde en strumpepeda och ur den droppade det mjölk ner i ett mjölkfat.

När jag på kvällen hade kört hem korna och vi skulle mjölka dem, så satte jag mig till en ko, som var lättmjölkad. Där var ingen mjölk den kvällen. Det var mjölk i spenarna, liksom i ändan på spenen som en droppe.

Jag sade detta till husbonden. Han skakade på huvudet och sade: "Jösses nu har mjölkaharen varit framme igen."

Alltså trollgubben i byn. Det hade hänt förut med denna ko, att mjölkaharen tagit all mjölken ur henne.

GAMLA BOKFÖRINGSBÖCKER BERÄTTAR

Av Anton Håkansson
Starrarp

För cirka 130 år sedan startade min farfar en affär i Starrarp mellan år 1855 och 1860.

Den var liten i början och intresserad av jakt som han var, stängde han ibland affären och gav sig ut på raider bland harar och raphöns och kom ofta hem med något tillskott till den på den tiden magra kosten, för fattigt var det för alla.

Riktigt välordnad bokföring finns bevarad från år 1862 och framåt.

Det var nog en sensation att ha en affär i en så liten by som Starrarp.

Det fanns kunder från Vesterstad, Östraby, Oderup, Öved, Frenninge, mfl. byar. En stor kundkrets om man räknar med att de flesta fick gå till fots.

Varorna hämtades till stor del med hästskjuts från Malmö och Ystad och bestod knappast av lyxvaror.

Bokföringen visar tydligt hur fattigt det var. En del varor såldes på kredit och betalningen kunde dröja åtskilligt. Bara kaffe hade tydligen ingen råd med, utan det fick drygas ut med cikoria.

Här är några exempel på inköp av kunder:

Husman N.A. från Öved köpte 1 kanna brännvin, kaffe, kagesocker, cikoria, skorpor, salt och liniment. Allt på kredit.

Fattighjon Jöns Rosengren, Öved köpte kaffe, cikoria och kagesocker den 6/9 1863 och betalade punktligt den 26/9. Det har betytt fyra promenader mellan Starrarp och Öved, men betänk titeln: Fattighjon.

Husfar Norrman i Östraby köpte krut, hagel, knallhattar och snus. Lämplig utrustning för en jägare, tydligen med dålig jakt lycka, för det dröjde två år innan han betalade.

Bland kunderna fanns även Gräsa-Johanna, som hon kallades i sin ungdom som piga. På äldre dagar helt enkelt "Gräjsan". Hon hade aldrig råd att köpa

tapeter, men hon fick tapetprover, som hon klistra upp. På bilden här intill kan man urskilja tapetbitarna med de olika mönstren.

Så har vi Skumpens son. Han titulerades i början med viss respekt för Måns Nilsson Skump, men senare endast Måns Skump, eftersom han slarvade lite med betalningen.

Pigan Ingar Månsdotter i Oderup har förutom kaffe, cikoria och kagesocker även köpt bresilja (ett färgmedel), träskojojer och snus tre gånger. Kan det ha varit en kvinna med ovanor?

Barnhemmet i Oderup köpte kagesocker.

Pigan Ingar Olsdotter köpte tyg och silke för 58 öre på kredit och låna samtidigt 25 öre för att kunna ta till Sjöbo marknad.

Ola Hopp köpte tobak för 10 öre.

Karna i Frenninge köpte kaffe och cikoria. Krögare! Nils Stolt, Bjälkhult

köpte kaffe och kagesocker.

Sömmerskan i Östraby köpte tyger för 1,13.

Dragon Järnberg köpte kaffe, cikoria, kagesocker m.m. och lämnade sin sabel som betalning! Den finns här fortfarande.

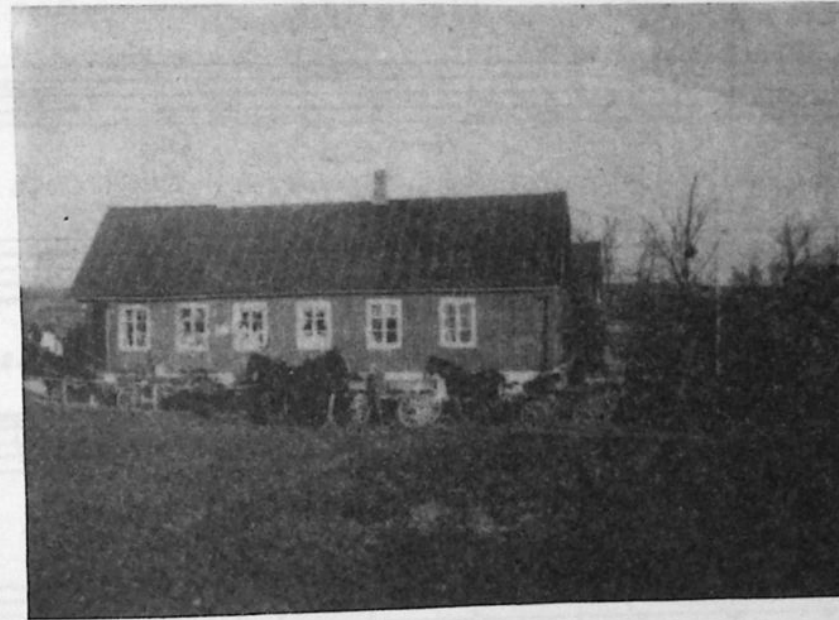
Lärarinnan Sissa köpte 2 katekeser och 2 läroböcker för 1,42 på kredit. Fonterkär(=tusenkonstnär) från Hjärås 1 pottokruser, 10 öre.

Kringstrykaren Olof Värner köpte varor för 14,13, men betalade aldrig. Därav kanske den nedsättande titeln.

Så kom en ny tid 1865 då järnvägen blev färdig mellan Ystad och Bjärsjölagård. Då blev det lätt att få hit varor och sortimentet utökades och affären byggdes om och blev större.

Fortfarande fattigt, men t.ex. lutfisk var mycket billigt och den fanns på alla bjudningar. Till begravningen efter änkan Elna Ola Skump i februari 1868 inköptes 18,5 kg rotskär (lutfisk), kaffe, kryddor, kagesocker, cikoria, vetemjöl, risgryn m.m. Men även något som såldes ytterst sällan, nämligen russin och sviskon. Tydligen var fruktsoppa en fin efterrätt. Flera paketer tobak, Årligt o Gott. Alla som rökte hade pipor med sig. Cigarrer förekom ej förrän på 1870-talet.

Till sist vill jag ändå påstå, att dessa människor som inte hade möjligheter till det överflöd som vi består oss med, hade förmåner som inte vi har. Nämligen rent klart vatten, ren luft utan bilavgaser, giftfri odling, bär i skogarna utan cesium, inget atomavfall som kanske aldrig kan oskadliggöras.

Starrarps affär på 1920-talet. Fotografiet är troligen taget vid jul-kommersen. Det var tradition att köra med häst och vagn när man skulle julhandla.

Skolproblemet löst

I förra årets Härderupspost redogjorde jag för det missnöje, som skolbarnsföräldrarna i Härderup och Starrarp kände mot att barnen i våra byar inte skulle kunna beredas plats i Vollsjo förskola och lågstadieskolan i Frenninge utan istället i Bjärsjölagård respektive Brandstad. Nu verkar det som om frågan har lösts på ett tillfredställande sätt. I somras fick föräldrarna till de sexåringar härifrån, som nu går i Bjärsjölagårds förskola, besked om att de kommer att gå i Nils Månssons skola i Frenninge nästa höst när de börjar i lågstadiets årskurs ett. Däremot är det inte bestämt om det blir ytterligare en klass ettor. Detta avgörs av skolstyrelse och framförallt länskolnämnden först till våren och beslutet påverkas bl.a. av in- och utflyttning fram till dess.

I händelse av brist på lokaler i Nils Månssons skola kommer eventuellt årskurs 3 att flytta till Vollsjo ett år tidigare än beräknat. Där finns nämligen lokaler lediga, uppger Maj-Britt Folkesson på rektorsexp. i Lövestad.

Bertil

Bessingerisän

Text & Musik Sven Ohlsson

Slow

Vers 1. Djupt i skogens gömma där finns än i dag
 gården där min far far har brukat sin jord
 än finns det som minner om tiden som var
 minner mej om far far och fly-ydda där
 Refr
 Vägen dit var lång en smal och krokig
 gång och vid grindstolpar gjorda av sten syns björk och
 eh, den gamla bron har rasat ner men vad gör det när ingen
 mer på gamla vägen sej hemåt beger.

2. FARFAR HAR BERÄTTAT OM MÄRKLIGA TING
 HOVSLAG UTI NATTEN, DE GÅR I EN RING
 NERE VID STENSPÖKE SOM RESLIG OCH LÅNG
 GIVER MÅNGEN VANDRARE RASKARE GÅNG.
3. FÖRRA SEKLET FANNS HÄR BÅD' HUSBOND' OCH DRÄNG
 HUSMOR UTI HUSET HON GICK TILL FEL SÄNG
 DETTA BLEV ETT DRAMA SOM INGEN HAR GLÖMT
 T.V. HAR NU SKILDRAT DET LAGEN DÅ DÖMT.

Refr. VÄGEN DIT VAR LÅNG o.s.v.

4. STUGAN HAR I ÅRTAL STÅTT ÖDE OCH KALL
 MEN NU ÄR DET BOSTAD I BÅD' STUGA OCH STALL
 ANNAT HÅLL GÅR VÄGEN NU FRAM TILL DESS DÖRR
 LÅNGT IFRÅN STENSPÖKE OCH MINNEN FRÅN FÖRR.

Diktsamlingen

"Pelargonian har fött ett barn"

"På mormors tid behövdes inte så många ord.
 Alla visste vad som gällde. Alla visste sitt
 arbete. Gränser och rågångar var klara. Mång-
 ordighet var onödig. Det utsagda var tydligt."

Så inleder Bo Bjelvehammar sin diktsamling, som kom i somras. Många av de cirka 40-talet dikter bär en stark prägel av minnen från barndomens tid när mormor och morfar ännu levde och gjorde sin gärning. Kärleken till hembygden, dess natur och andra minnen därifrån kommer ofta starkt fram i författarens väv av sinnebilder.

"Vägen minns våra
 promenader
 och utflykter
 som bar sommaren med sig."

(Ur "Framför mig på byvägen.")

Moderns strävsamma arbete får Bo tidigt ta del av. Kärleken dem emellan är stark och innerlig utan många onödiga ord.

"Mina händer sluter ditt ansikte
 i ett varmt tag,
 i ett varmt ansiktstag.
 I ett kort ögonblick
 är en kärlek
 fångad
 i mina händer."

(Ur "I mina kupade händer.")

Boken rymmer på varje sida små guldkorn av det många skulle vilja säga och skriva, men som aldrig blir av. Varje dikt skall läsas om några gånger. Då kommer den rätta behållningen fram och man gläds åt varje rad.

"Ögonblicket är i sin egen evighet,
 i sin egen glömska."

(Ur "Om en stund.")

Författaren är idag studierektor i Ystad. Hans födelseort är Frenningeskog i Frenninge församling.

K. Thulin

Bjälkhultspromenad

Bjälkhultspromenaden 1989 blir redan söndagen den 15 januari med start från Tregubbauset i Starrarp kl. 13.30. Efter promenaden blir det kaffe i Starrarps skola och då kommer Bo Bjelvehammar att läsa dikter ur sin nya diktsamling "Pelargonian har fött ett barn".

Av Gösta Kristiansson
Vollsjö

En gång hade Otto i Starrarp en dikesrensning i Härderup på entreprenad. Nu visade sig att det var massor med kräftor i detta här diket, men det var för tidigt på hösten, så dom var ännu inte lovliga, varför Otto en kväll cyklade ut till landsfiskal Sjöström i Rönås och frågade hövligt om han inte kunde få dispens att taga kräftorna tillvara och använda fastän det var någon vecka för tidigt. Men trots att Otto i bästa övertalning förklarade, att när han slängde upp dom på dikesrenen blev det annars bara till kråkföda, så var landsfiskalen obeveklig. Det blev Nej i alla fall.

- Ja, det var ju synd, sa Otto, för annars har jag en låda med mej till landsfiskalen ute på pakethållaren.

- Jaså, har du kräftor med dej, ja det förändrar ju saken. Ta du in kräftorna Otto, sa Sjöström!

Ja, om landsfiskal Sjöström berättas många episoder, om hur han i smärre brottsfall och okynnesdåd, ofta tog rättvisan i sina egna mycket starka händer ute på landsfiskalskontoret i Rönås. Jag erinrar mej en rattfyllerihistoria jag hört berättas för många år sedan.

Det var ett gäng ungdomar, i bilismens tidiga stadium, som var på hemväg från Rövarekulan. Samtliga, inklusive föraren, var ganska påstrukna. Nu bar det sig så olyckligt, att dom körde i diket mitt för Sjöströms och till råga på allt åkte en ledningsstolpe till elnätet också tvärt av, så Sjöströms belv utan el-ljus. Han vaknade i alla fall av smällen och kom ut till gastarna och resolut som han var, kallade han direkt in föraren till förhör på kontoret, där han i brist på el hade tänd två stearinljus på skrivbordet, vilket han tog plats bakom med chauffören framför sig.

Att bli förhörd på landsfiskalskontoret av Sjöström kunde ge upphov till gelé i knäna på den allra tuffaste individ och i sin iver att förklara vilken oerhörd otur han haft och hur oskyldig han i själva verket var, så slog syndaren ut med båda armarna. Nu blev denna arm och handrörelse genom viss nervositet så hastig att båda stearinljusen på bordet släcktes. Men då förstär ni för Sjöström opp.

- Din djävul! Ska du förstöra detta ljuset också!

Därmed fick sig den "åtalade" två riktigt rejäla lusingar, som han sent kom att glömma och med ett grepp i kragen och en spark i ändalykten förpassades han ut genom dörren och röt Sjöström:

- Nu får ni ta' er hem bäst fan ni kan!!

Så låste han dörren inifrån och därmed var både förhör, dom och straff verkställt och tingsrätten i Sjöbo besparad onödig tid och kostnad.

Det berättas att syndaren därefter aldrig på minsta sätt varit i klammeri med rättvisan, så man kan fråga sig vilket som är bäst, den gamla tidens rättskipning eller nutidens dalt med brottslingar. I ärlighetens namn vill jag till jag understryka, att jag inte i någon detalj vill garantera sanningshalten i ovanstående historier, med medger, att dom verkar trovärdiga.

Av Knut Thulin
Ödåkra

Allting som är förknippat med många minnen saknar man mer än något annat om det försvinner.

Jag och Bertil satt en dag i vårens tid uppe vid en liten bäck. Kabbelekan stod i sin fagrade blom. Solstrålarna träffade genom det tunna lövverket från långa smala alar de guldgula blomklasarna. Allt var så rogivande. Endast vattnet hördes porla när någon sten i bäckfåran gjorde små menlösa fall.

Var var detta vatten på väg och var kom det ifrån?

Vi satt bara en liten bit från källflödet till det vatten, som en gång hjälpte till att fylla Mølledammen vid Starrarps kvarn. Vi kupade våra händer och drack av det. Friskt gott vatten med lite bismak av sump och järn.

Sådant var också vattnet i Mølledammen i barndomens dar. Det var ingen risk att dricka av det och en och annan kallsup fick man ju också när man bada där.

Tankarna följde vattnets väg till dammen. Där var många spännande platser det passera på sin väg innan det under vägtrumman rann ut i dammen. Där var platser där det var lätt att hitta vårens första blommor till mor. I kräfttider träffade karbid och ficklampors sken på stora härliga kräftor, som blev till minnesvärd festmat.

Det mesta av livet cirklade dock vid själva dammen. När vårens tid var inne, var där alltid mycket vatten. Av den stora stenen i mitten syntes knappast någonting ovanför vattnet. Tillflödet var så stort ibland, att flera timmars malning med det stora vattenhjulet knappast märktes på volymen. Den första

oskyldiga leken var att segla med barkbåtar strax före luckan till vattenhjulet och det var fart i dem.

Hur många passagerare den lilla flatbottnade "mosabåten" genom åren förde ut på det lilla "havet" är inte lätt att säga. Det var sällan den låg stilla i ljumma sommarkvällar. väl ute på dammen blev perspektivet ett helt annat på omgivningen. En och annan karp eller sutare kunde också ses när åran slog i vattnet. En bit in i sommaren

blommade näckrosorna och på de stora gröna bladen lyste regndroppar ibland som små silverkulor. Med högburna nuvuden simmade ankfamiljen omkring med årets nykläckta allingar, som verkligen gjorde skäl för namnet dunbollar. Efter dagar med svett och strängt arbete var det för många självklart att ta ett dopp och simma ut en runda från "stabben" där vattnet var som djupast. En och annan "rackarunge" fick säkert också här sina första sexualkunskaper, för det där med baddräkt stod inte högt på modet. Hösten och vinterns tid var inga vilopausar vid dammen. Även med den tidens

skridskor med remmar och allt gick det undan på blank och fin is. När isen sen blev riktigt tjock, kom issägare för att såga isen i block, som sen fraktades till Frenninge mejeri. Kylskåp fanns inte i några hem på den tiden. Med hjälp av sågspån varade det här "isberget" långt fram på vårkanten.

Mycket mer roligt kunde skrivas om denna damm. En gång en stor vatten-spegel, som så lätt väcker barndomens minnen till liv. Idag finns inte dammen. Den är igenvuxen till oigenkännlighet. Varför det blivit så är jag inte rätte personen att skriva om. Men jag vill ändå tro på, att en dag kommer någon stor maskin att slita sönder de där otäcka rötterna, som i dag helt har denna plats i sitt våld. Åter igen kommer det att ute på stenen i mitten sitta någon fågel och blicka ut över klart rent vatten. Kanske den kommer att lyfta med en fisk i näbben.

Härmed är inte sagt, att gamla tider kan komma tillbaka. Något nytt kan säkert komma där solen åter får spegla sig i små, små vågor. Det vill jag också tro på.

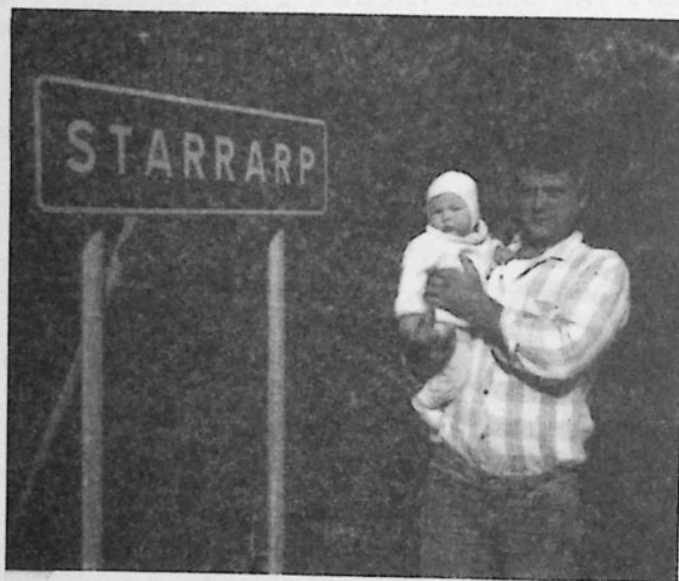
FAR OCH DOTTER I TRE BYAR

Bilderna på tre pappor, tre döttrar i tre olika byar får illustrera barnen som fötts under det gångna året i byarna.

Per Hansson med dottern Caroline i Skumparp.

Kjell Svensson med dottern Marie i Härderup.

Bengt Grankvist med dottern Louise i Starrarp.

ÅRETS SKUMP 1988

Föreningen Skumpen har fr.o.m. i år instiftat en utmärkelse, Årets Skump, som varje år ska tilldelas en person, som gjort något positivt för Frenninge-bygden.

Först i raden att få denna utmärkelse blev Gunilla Andersson. Motiveringen löd: "För visad initiativkraft och företagsanda genom att åter öppna och med framgång driva Frenninges enda lanthandel till gagn för hela bygden". Utmärkelsen består av en medalj och ett diplom, som delades ut den 2 juli vid en ceremoni vid statyn Ljusets Bonde. Vid arrangemanget bjöd Inger Gullstrand, Birgitta Nilsson och Bleckhornen på mycket uppskattad sång- och musikunderhållning.

Ett liknande arrangemang planeras även nästa sommar och då hoppas vi på ännu mer publik. Kom gärna med förslag till Årets Skump 1989.

Hanna Åkerblom assisterade när Föreningen Skumpen genom Bertil Persson överlämnade medalj, diplom och blommor till Årets Skump 1988 Gunilla Andersson.

Elofs obegåvade elev

Av Lennart Ohlsson
Viggarum

Vännen Elof Nilsson i Härderup, borta sedan några år, berättade ur sitt händelserika liv, om när han var kontrollassistent i Västergötland i slutet av 20-talet.

Mul- och klövsjukan härjade i trakten och gårdar där sjukdomen konstaterades blev helt isolerade och gårdens folk fick därmed inte lämna gården på flera månader.

Det bar sig nu inte bättre, än att Elof hamnade just på en sådan gård, när sjukdomen bröt ut. Han fick således snällt stanna där en tid framöver.

För att använda tiden väl, fick Elof vara informator för gårdens son, som annars gick på läroverket i den gamla lärdomsstaden Skara och som också råkade vara hemma just då.

Hur undervisningen fortgick förtäljer inte historien, men Elof hörde genom en dörr, att föräldrarna gav sonen en örfil för hans ointresse för studierna. Elof tyckte, att det vore ju bättre, att föräldrarna fick en örfil, som tvingar en så obegåvad son att gå på läroverket!

När efter en tid epizootin är över återgår sonen till läroverket och Elof fortsätter sitt kringflackande liv som kontrollassistent och hör inte av sonen förrän efter 40 år.

Då kommer en man på besök i Elofs enkla tjäll i Härderup. Döm om Elofs förvåning när han får höra, att mannen är hans gamla elev från Västergötland och "den obegåvade sonen" har avancerat till professor på veterinärhögskolan i Stockholm!

Livet kan liknas vid att föra en kärra uppför en lång backe. Det går olika tungt för olika människor. En del kan haka fast i andras kärror och åka snålskjuts. Somliga trår efter att nå backens krön, för att det skall gå lättare utför. Men flertalet vill nog helst nå toppen och slå sig ner där i en bekväm fåtölj, för att se hur det går för de andra

Jag har nog aldrig passerat in i mönstret. Många käppar har satts i hjulen på min kärra. Att avlägsna dom har givit livet spänning. Att göra som alla andra har aldrig varit någon riktig krydda för mig, även om det för det mesta varit bättre.

I sammanhanget minns jag ett litet exempel. När jag gick och läste för prästen, så föreslog han att vi skulle gå i kyrkan om söndagarna. En söndag blev jag något försenad, men steg ändå in i kyrkan så tyst som möjligt. Jag hade nog inte suttit mer än en 5 eller 10 minuter så gick slutsignalen. Nästa dag när jag kom till prästen, så ville han ha ett enskilt samtal med mig och förebrådde mig då för att jag inte passerat tiden. När jag försiktigt försvarade mig med att jag flera gånger tidigare hört hans berättelse blev han fly förbannad och sa att jag säkert behövde all andlig spis som fanns att tillgå.

När jag nu nått backens topp vill jag inte ha nån fåtölj att sitta i. Det är nu ännu mer spännande att sätta käppar i kärrans hjul, som det förut var att avlägsna dom.

Ett härligt gäng i Ystad gav mig ett bra recept på hur man bromsar i utförsbacken. KOM TILL OSS OCH DANSÅ, HÄR ÄR ALLA LIKA!

Det var som en dörr till en ny värld öppnats för mig. 50 år försenad, men vad gör det. Ingen begär att jag skall vara utlärd efter ett halvår när andra tränat ett helt liv. Om jag snurrar fyrkantigt när andra snurrar runt, så accepteras det ändå. Och jag har träffat fler snälla människor på ett år, än i hela mitt tidigare liv.

Fåtöljen kan va bra att ha, men det är skönt att slippa sitta i den!

FÖRTECKNING ÖVER NÄRINGSIDKARE I BJÄLKHULT, HÅRDERUP, SKUMPARP OCH STARRARP

Bertil Karlsson, Starrarp. Snickare. 0415-42079

Christer Lundins Bygg AB, Bjälkhult. Utför reparationer, ny-, om- och tillbyggnader. 0415-42177.

Fasadförbättringar, Karl-Gustav Karlsson, Bjälkhult. Utför reparationer, ny-, om- och tillbyggnader. 0415-42109.

Grankvists Måleri, Starrarp. Sandblästring och sprutmålning. 0415-42181.

Inge Andersson, Starrarp. Utför maskinservice och byggnadsarbete. 0415-42025.

Lennart Borg, Starrarp. Köper och förmedlar livkalvar. 0415-42125.

Månssons Maskinstation, Härderup. Utför diverse jordbrukskörslor. 0416-30029
Säkrast morgon och kväll.

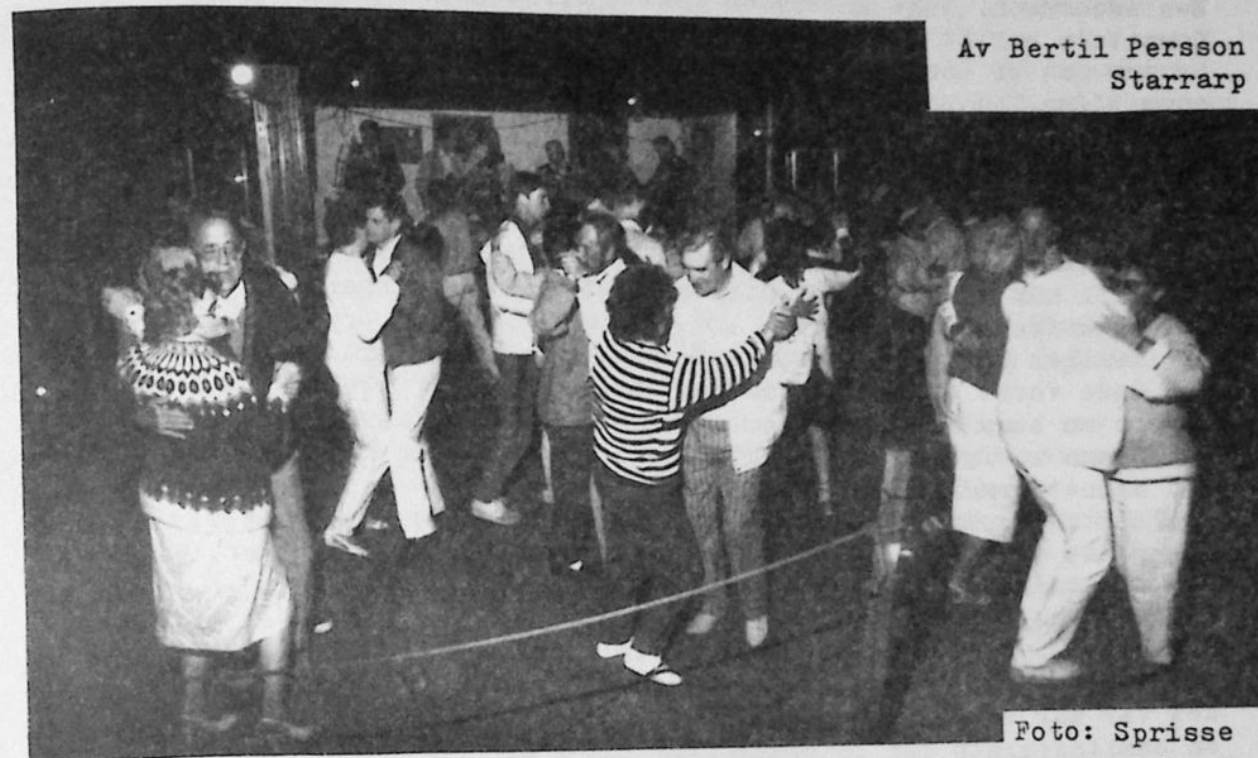
Sjölin's Maskinstation, Härderup. Utför jordbrukskörslor och grävning. 0416-32091.

Sune Sörenssons Bil, Starrarps Ora. 0415-42022.

Video Import. Lasse Lagnebo, Starrarp. Service och försäljning av allt inom radio och TV-branchen. 0415-42014. Säkrast efter 19.00.

GRANKVISTS MÅLERI

Ny i förteckningen ovan är Grankvists Måleri. Bengt Grankvist heter företagets ägare och han kan anlitas när det gäller t.ex rengöring och sprutmålning av husfasader, stallar och lantbruksmaskiner m.m.

Av Bertil Persson
Starrarp

Foto: Sprisse

Sommardanserna i Härderupshult firade i år 10-årsjubileum. Många är de som tagit en svängom på den lilla dansbanan inunder de mäktiga bokarnas gröna kronor under varma och sköna sommarkvällar. Nåja, ibland kanske vi har frusit lite också, men kyla och regn har vi förträngt till glömskans dunkla arkiv och kvar står i minnet den ljumma luften, doften av skog och ljudet av dragspelstener. Eftersom det är 10-årsjubileum, så tänkte jag berätta om hur det hela började, för det är nog inte många som känner till upprinnelsen. Den episod, som så småningom ledde fram till Hultadansen tilldrog sig inte alls här i denna bygd. Nej, det hela hade faktiskt sin upprinnelse en kväll på campingplatsen i Nybrostrand sommaren 1975! Dit hade nämligen familjen Wallter, tillsammans med ett par goda vänner, förirrat sig under en utflykt i det blå. Där grillades korv och de lyssnade på musik från en bandspelare. Då råkade bandspelaren ge ifrån sig småaktande toner av en dansmelodi. Eftersom de satt vid ett litet vägskalet inne på campingen, så tyckte Sven, att här var verkligen läge för en dans mitt i vägskalet, för så gjorde man ju förr i tiden. Det slutade med att nästan alla campingens gäster var församlade och dansade och hade jätteroligt. Året därpå, i maj månad, träffades en del starrarpsbor på majgille hos Ewa och Lasse på Grönalund. Där diskuterades lite på tu man hand vad vi skulle kunna göra för att finna nya former för gemenskap i bygden. Med händelsen i Nybrostrand i glatt minne så föreslog Sven Wallter, att vi skulle samla byborna till dans i vägskalet. Självt var jag skeptisk till idén, men lovade att tänka på saken, för visst skulle vi kunna göra ett försök. Försöket gjordes och det blev succé direkt. Mycket tack vare spelemännen Nils-Ove och Gösta. Dansen i vägskalet upprepades flera gånger under sommaren 77 och vi var ibland över 100 personer församlade under dessa enkla och gemytliga former. Grusvägar är dock inte särskilt lämpade för dans. Det blev under kvällen allt svårare att få benen med sig i det allt mer lösa gruset, för att inte tala om hur vi "sled sko". Entusiasmen var emellertid på topp och därför framfördes tanken på en brädbana, som lämpligen skulle placeras vid sidan av vägskalet. En dansbana spikas inte ihop av sig själv och inte utan pengar.

22 En sorts kommitté bildades och på ett möte i ungdomsgården "Hused" den 14.2.1978 var följande personer närvarande: Emmy och Gösta Kristiansson, Annie och Yngve Persson, Sven Wallter, Artur Lund, Ewa Andersson, Inge Andersson samt undertecknad. Kommittén beslöt att genom ett upprop samla in pengar till dans banebräder och vi enades om en byggnadskonstruktion, som ett par av kommitténs ledamöter hade gjort noggranna anteckningar om, under en för ändamålet genomförd studieresa till Askeröd. Yngve hade t.o.m. gjort en åskådlig miniatyrdansbana. Insamlingen inbragte drygt 3.000 kr, vilket täckte alla kostnader. En lördag i maj samlades ett tiotal bybor på Åsnelyckan i Starrarp. Där spikades, sågades och målades. Artur Lund medverkade med goda råd till hantverkarna och Otto bjöd på förfriskningar vid eftermiddagskaffet. När kvällen kom var dansbanan färdig, men Folke Karlsson tyckte, att det hade varit så roligt, så han förslog, att vi skulle bygga ytterligare en bana nästa lördag. Dansbanan invigdes den 27 maj. Teodor Louman hade målat en fin skylt med namnet Åsnelyckan på. Emellertid tyckte många, att Åsnelyckan inte var någon riktigt lämplig plats att dansa på, eftersom det var alldeles för öppet landskap och utsatt för väder och vind. Härderupshult med sina gamla danstraditioner var ett givet alternativ och Kjell Svensson ställde välvilligt mark till förfogande. Midsommarafton flyttades därför dansbanan dit. Det kändes genast, att det var där vi hörde hemma. Inte undra på att Härderupshult har varit en samlingsplats för folket i bygden i över hundra år. Nu var det emellertid precis 50 år sedan den förra dansbaneepoken gick i graven. Detta 50-årsminne firade vi den 7 juli med att låta bygdens egna förmågor träda fram på scenen i en omväxlande artistparad, som blev mycket uppskattad. De medverkande var: Knut Thulin, Sven Ohlsson, Familjen Wallter, Sigge Cederlund, Nils-Ove Persson, Ingegerd Oscarsson, Familjen Ernstsson, Svenne Håkansson och konferencieren Gösta Kristiansson. För Sven Ohlsson var detta början till ett starkt personligt engagemang för dansen i Härderupshult och han är allt sedan dess en av de främsta stöttepelarna i arbetet med att hålla danstraditionen levande.

Foto: Jan Elmelid

Härderupshults husband under alla de gångna tio åren. Sven Ohlsson, Nils-Ove Persson och Gösta Kristiansson!!!

23 Till musikestrad lånade Sven Wallter ut sin balvagn, som relativt lätt ställning, som konstruerats av Bengt Engstrand. Henning Olsson har också flera gånger ställt sin balvagn till förfogande. De första åren hade vi ingen elektricitet, utan vi fick ett sparsamt ljus från gasollampor. Sven Andersson tog sig entusiastiskt an elektrifieringen och har därefter plikttroget ansvarat för strömmen, som levereras av Lydia och Åke i Bombi Bitts hus. 1987 köpte vi en begagnad arbetsbod, som Yngve, Gösta och Sven O. byggde om och Bengt gjorde elinstallationerna, så att vi nu har en utmärkt scenvagn, som inte minst förenklar arbetet före och efter varje danskväll. Varje år i slutet av januari brukar vi ha ett möte med de närmast berörda spelemännen. Där planeras dels den årliga inomhusdansen på Ågården och dels sommarkvällarna i Hultet. Många spelemän och någon enstaka kvinna har under de gångna tio åren spelat till dans i Härderupshult. De är för många för att räknas upp här, men det rör sig säkert om ett 25-tal under årens lopp. Det blev ett tomrum när Gösta Joelsson gick ur tiden. Han och Viktor i Hjärås spelade ju alltid tillsammans och hade ett speciellt oförglömligt sound i kombinationen jazzdragospel och enradigt dragospel. Tomrummet har emellertid snabbt fyllts ut med Svenne Hallströms skickliga gäng.

Viktor Nilsson
och
Gösta Joelsson

Foto: Jan Elmelid

Vad stort sker, sker tyst, skulle man kunna säga om Annies och Yngves arbete för Hultet. De har nämligen ansvaret för att organisera insamling och utdelning av spelmanspengar och troget varje morgon efter dansen ser de till att intet skräp blir kvar i skogen. Det är en speciell känsla att komma upp till Hultet på morgonen efter dansen. Att andas den friska morgonluften, känna stillheten och höra fågelsången. Det är också en upplevelse att få se Sven Andersson i arla morgonstunden. Nymornad, rufsig i håret, med ett sammanbitet ansiktsuttryck och under relativ tystnad tar han sig an arbetet med elsladdarna. Härderupshult har under de gångna åren givit många människor många upplevelser och ljusa minnen. Att t.ex. få höra Gösta Kristiansson på sitt enkla, okonstlade och framförallt oefterhärmliga sätt sjunga Sheriffens sång, det är en upplevelse, som inte går att beskriva, den måste upplevas och den måste upplevas i Härderupshult. Vi hoppas alla, att vi många gånger än ska kunna samlas och umgås på detta opretentiösa sätt under ljumma, härliga sommarkvällar i bokskogen i Härderupshult.

JUBILEUMSVISA TILL HULTET

Den 20 augusti firades 10-årsjubiléet. På estraden fick vi då se och höra Gösta Kristiansson, Sven Olsson, Nils-Ove Persson, Knut Sjöholm och Kaj-Sune Lagnebo i soloframträdanden. Dessutom sjöng Inger Olofsson en känd melodi, "Opp o hoppa Tor", men med en alldeles egen och färsk jubileumstext, som lyder så här:

Refräng: Opp och ta en sväng med din lilla vän,
det är dans här i Hultet i kväll.
Tänk va'tiden går, det är tio år
som vi dansat till Göstas Kapell.
Med humör i topp ställer alla opp
fast det trängt blir på banan ikväll.
Men vi struntar i de' för vi vill hänga me'
när vi dansar till Göstas Kapell.

1. Bertil han börjar och dela ut lappar
Ser till så att hela bygden nappar
Han vill att alla ska trivas som bäst
när som i Hultet det ska bli fest.
2. Snart börjar alla att samlas i dungen.
Pappa och mamma och minsta ungen.
Stolar och bord nu ska ställas opp.
Snart är det dukat för kaffe med dopp.
3. Sven kommer hit och han filosoferar
brukar se till så att ljuset fungerar.
Allting ska gå med en strålande glans
spelmännen snart spelar opp till dans.
4. Ätit och druckit vi har gjort för mycket
ingen kan längre stå för det trycket,
men alla vet inget dass vi har,
här får vi sitta med rumpan bar.
5. Alla får lägga en slant uti hatten
innan vi hemåt går hem för natten.
Spelmän med dragspel, gitarr och trumpet
dom ska ha bra betalt för det.
6. Yngve och Annie får städa som bäst
morgnarna efter varendaste fest.
Alla har säkert nåt särskilt på känn
för nästa år ska vi ses igen.

Adress till Härderupsposten: Bertil Persson, Starrarp 7
270 33 Vollsjo. 0415-42116.

Försäljningsställen: Fränninge Lanthandel, Frenninge Trädgård,
Tommys Färg i Vollsjo, Fasths Livsmedel i
Fr.o.m. 28 nov. Bjärsjölagård, Rönåsrasten, Östraby Närlivs,
Rosvalls i Västerstad, Nygrens Livs i Önne-
köp, Tobakshörnan, på Kungsgatan i Hörby och
Perssons Färghandel på Västergatan i Sjöbo.